

**Ολίγα τινά περί της Πατριαρχικής Ιεράς Μονής
Βαζελώνος Πόντου**

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΧΟΡΤΟΚΟΠΙΟΥ
1883-1977

Ολίγα τινά περί της Πατριαρχικής Ιεράς Μονής Βαζελώνος Πόντου

Η Μονή αυτή κείται εις εξάωρον απόστασιν από της πόλεως Τραπεζούντος και Νοτίως αυτής εις τας υπωρείας του όρους Μήλι (Μελά) εις την ρίζαν υψηλού βράχου, εντός πυκνοτάτων δασών, το πλείστον χρόνον ομιχλωδών.

Το Ιερόν και μέγα τούτο οικοδόμημα είναι το αρχαιότατον πασών των εν Ευξείνω Πόντω διακεκριμένων μονών της Ορθοδοξίας.

Η παράδοσις αναφέρει ότι εκτίσθει περί το 270 μ.Χ. κατά τον μεγάλον διωγμόν επί Βαλεριανού ότε ο εις τα δάση και τα σπήλαια διαβιούντες χριστιανοί αποφεύγοντες τα βασανιστήρια, τη προτροπή του εκ Μ. Ασίας Ιωάννου αυδρός εγγραμμάτου, συνήνεσαν να οικοδομήσουν κοινόν ευκτήριον οίκον και κατά τας Κυριακάς και εορτάς να συμπροσεύχονται και ως τόπον οικοδομής επέλεξαν την συμβολήν των ποταμίων Χαφίων και Πρυτάνεως κοντά εις το σημερινόν χωρίον Σαχνύη.

Η Μονή εμεγάλωσε και επεξετάθη και οι μοναχοί επλήθυνον όπως φαίνεται και από τα ερείπια της Παλαιάς Μονής,

Κατά τον 6^ο αιώνα επί της Βασιλείας Ιουστινιανού η Μονή κατεσκάφη και επυρπολήθη υπό των επιδρομέων Περσών, οι δε πατέρες εσφάγησαν, ολίγοι διέφυγον εις το πυκνόν δάσος και εσώθησαν.

Μετά την εκδίωξιν των Περσών οι επιζήσαντες πατέρες παρεκάλεσαν τον τροπαιούχον στρατηγόν Βελισσάριον, όστις προέβη εις ανακαίνισιν της Μονής δαπάναις του Αυτοκράτορος όχι όμως εις την παλαιάν θέσιν, αλλά υψηλότερον εις την ρίζαν βράχου παρά τη σκήτην του προφήτου Ηλία, εντός πυκνού δάσους εκ παντοίων δένδρων.

Δια την τοποθεσίαν της Μονής ο Γάλλος βοτανολόγος Τουρνεφόρ ομολογεί ότι τα δάση της Μονής είναι τα ωραιότερα από όσα είδεν και θα ήύχετο να διέλθη το υπόλοιπον της ζωής του εν τω τόπω εκείνο.

Ανεκαινίσθη και επροικίσθη δια κτημάτων υπό των αυτοκρατόρων Τραπεζούντος και δια χρυσοβούλων δυστυχώς μη σωζομένων, διότι η Μονή υπέστη πολλάς λεηλασίας και κλοπάς από ξένους περιηγητάς. Η φήμη της Μονής ήδη από τους χρόνους των Κομνηνών έφθασεν μέχρι της Αβησσυνίας (Αιθιοπίας) και καθ' ομάδας οι χριστιανοί προσέτρεχον να προσευχηθούν εν τη Μονή θεωρούντες τούτο απαραίτητον καθήκον του χριστιανικού αυτών βίου.

Όσοι από τα μέρη εκείνα ήρχοντο προς προσκύνησιν, επιστρέφοντες εις την πατρίδα τους εκαλούντο σταυροφόροι (Χατζήδες, χατς=σταυρός).

Μετά την πτώσιν της αυτοκρατορίας των Κομνηνών, ο Μωάμεθ ο Β' επισκευθείς μετά την οριστικήν κατάκτησιν της ενδοχώρας, την Ματσούκαν,

εδέχθη αντιπροσωπείαν πατέρων της Μονής, οίτινες υπέβαλον εις αυτόν τα σέβη των και την παράκλησιν να βοηθήσῃ την Μονήν. Αυτά από διήγησιν του γέροντος Αλή Εφέντη Χατζή Cheker, βιβλιοφύλακος της εν Τραπεζούντι Νομαρχιακής Βιβλιοθήκης. Ο γέρον αυτός εγνώριζεν τόσο καλά την γραφήν την τουρκικὴν ὡστε εδιάβαζεν και τα πλέον δυσανάγνωστα βιβλία. Κατήγετο από εξισλαμισθείσαν Ἑλληνικὴν Οικογένειαν ἐξ Ἀγίας (Χασνέα) και διέμενεν κατά τας διακοπὰς του εν Χορτοκοπίῳ.

Ἡ Μονή κατεῖχεν Φιρμάνια Σουλτάνων αναγκωρίζοντα εις αὐτήν το δικαίωμα των Βακούφ και καθιστοῦσαν τα κτήματα ασύδοτα και αναπαλλοτριώτα και αφορολόγητα. Εἶχε προσέτι και χρυσόβουλον του αυτοκράτορος Πέτρου του Μεγάλου της Ρωσσίας δι' ου αφιερώνετο κατ' ἔτος ἓνα ποσόν ρουβλίων ἀλλ' ἔνεκεν της αδρανείας και αδιαφορίας των κατά καιρὸν Ἡγουμένων και των εχθρικών μετὰ της Ρωσσίας σχέσεων της Τουρκίας, η μετάβασις και η επιστροφή ἦτο δύσκολος. Το αφιέρωμα τούτο ἔμενε καθυστερημένον μέχρι της Ἡγουμενίας του Ἀνθιμου Μασμανίδη ὅστις κατόρθωσεν να ἐπίση την Ρωσικὴν Κυβέρνησιν να ἀναλάβει την εκ βάρων ἀνακαίνισιν των παμπάλαιων καθύρων και σκοτεινῶν δωματίων της Μονής. Τα θεμέλια ἐτέθησαν την 1^{ην} Μαΐου 1900 και συνεπληρώθη η οικοδομὴ ἐπὶ της Ἡγουμενίας του Αρχιμανδρίτου Πανάρετου Τοπαλίδου εκ Χαφίν το ἔτος 1903. Ἡ δε εσωτερικὴ διαρῦθμισις ἐπὶ Ἐλισσαίου το 1907.

Ἡ ἀπὸ του ἐξώστου θέα εἶναι ἐξόχως μαγευτικὴ. Θαυμάσια τοπία, ἱκανὰ και μοναδικὰ να ἐμπνεύσουν ἄδολα και υψηλά αἰσθήματα. Ἄπαντα τα περὶ την Μονήν εἶναι ἀγνή εἰκὼν της φύσεως, διαφόρων εἰδῶν καρποί, μυρίπνοα ἀνθη, χλοερά λιβάδια, κελαρύζοντα ὕδατα και πηγές πλήρεις πεστρόφων.

Ἐκτός των μεγάλων δένδρων των δασῶν ὅλα τα γύρω της Μονής καλύπτοντα ἀπὸ την μελιτοφόρον ἀζαλέαν (τσιφίν) και κατά Μαΐου ἀνθίζων ο τόπος ὅλος μοσχοβολά ἀπὸ τα κίτρινα σωληνοειδὴ ἀνθη.

Ἀντώνιος Παπαδόπουλος